

De pennenveeg.

Er was eens, lang geleden ..... Zo begint menig sprookje, zo ook deze. In de beginjaren dat ik verzamelde leek het me leuk om naast postzegels ook kaarten en brieven te verzamelen. Daarvoor werden de zegels toch verkocht (dat ze tegenwoordig wereldwijd soms meer voor de verzamelaars gemaakt worden om hierdoor de staatskas te spekken en deze verzamelaars dit materiaal ook nog kopen is een ander sprookje), dus de posthistorische basis was toen al aanwezig.

Op een beurs werd me een Franse brief van 1871 aangeboden met een portzegel. Omdat ik dit materiaal nog niet eerder gezien had (als beginnend verzamelaar), was de vraag: 'wat kost zo iets?' Het antwoord luidde: ik kan zo niet zien welk type het is, ik reken je het goedkoopste type en omdat het op brief zit wil ik 100% cataloguswaarde" De Yvert werd geraadpleegd en ondanks de vouw in de brief en een zegel die beschadigd was en er een pennenveeg op zat, kon ik met de vraagprijs akkoord gaan, mede omdat

de gevonden cataloguswaarde niet al te hoog was en binnen mijn toenmalige budget viel. Thuisgekomen de nieuwe aanwinst goed opgeborgen.

Toen ik jaren daarna een echte catalogus aanschafte, een Ceres, werd deze behoorlijk bestudeerd. Toen kwam mijn brief met portzegel ook weer tevoorschijn en werd nagekeken. Het eerste sprookje was dat mijn zegel het goede type was, type I, de dure variant, Ceres nr. 4. Toch jammer van die pennenveeg! Bladzijde in de catalogus omgeslagen, daar staan enkele poststukken afgebeeld en die ene had ook een pennenveeg over de zegel. De tekst eronder: 25 sur 15 c. Die pennenveeg was dus een 2; de catalogusprijs nog veel hoger, het tweede sprookje!

Waarom een portzegel?

De brief was afkomstig van het parket van politie te Lyon en gericht aan een particulier in Lyon (de naam was al onleesbaar gemaakt voor mijn aanschaf), 8 september 1871 verstuurd en volgens het aankomststempel aan de

achterzijde 9 september 1871 bezorgd. Toentertijd was het nog niet verplicht een brief vooraf te frankeren; men wilde de geadresseerde vaak niet schofferen (dat hij de bode misschien niet kon betalen) en deze afzender maakte (waarschijnlijk om andere redenen) ook van deze gewoonte gebruik. De post plakte dus een portzegel (dus geen strafport) en de brief

Elk sprookje bevat een moraal. De moraal van dit verhaal: bezuinig niet op literatuur. Ook al is de taal soms moeilijk, speciaal voor beginners, als er maar genoeg afbeeldingen aanwezig zijn, is er wel uit te komen.

Jan Jansen

(Eerder verschenen in Marianne Bulletin van Contactgroep Frankrijk Verzamelaars)

werd tegen normaal tarief aangeboden aan de geadresseerde. Heden ten dage zouden we, de inhoud van de brief beziende, vreemd opkijken dat men het bericht om als getuige zich te melden, dit bericht zelf te moeten betalen, maar andere tijden, andere gewoonten.

Dit verklaart de portzegel, maar niet de pennenvveg. Wat was het geval?

1 september 1871 waren de posttarieven in Frankrijk verhoogd. Het eenvoudige brieftarief was 25 centimes geworden. Kennelijk was deze beslissing dusdanig snel genomen dat men de praktische consequenties niet had overzien. Er waren sinds 1859 enkel portzegels van 10 en 15 centimes. Gewone frankeerzegels (deze om de correspondentie vooraf te frankeren) waren tijdig aanwezig op de postkantoren, maar portzegels om de nieuwe tarieven af te dekken blijkbaar nog niet. Dus men had een probleem! Door de zegel van 15 centimes te nemen en de 1 met een pen (kroontjespen, ganzenveer?) te veranderen in een 2 was de zegel 25 centimes geworden. Ceres nr 4a. Na ongeveer 10 dagen was het Franse keizerrijk voorzien van de nieuwe portzegels en behoefde men geen provisorische aanpassingen meer te doen.

In dit sprookje benadruk ik enkele keren de cataloguswaarde. Op zich geef ik hier niet om; een handelaar zal het leuk vinden, hij kan met een dergelijke vondst er extra aan verdienen. Voor mij is het leuk omdat het iets zegt over de zeldzaamheid. Ik ben naderhand nooit meer zo'n brief tegen gekomen.

